

HÖRFÖRSTÅELSE I ENGELSKUNDERVISNING I GRUNDSKOLANS ÅK 4-6

– STRATEGIER FÖR ATT FRÄMJA
HÖRFÖRSTÅELSE

Grund
Pedagogiskt arbete

Kim de Silva

2026-LÄR4-6-G11

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4–6
Svensk titel: Hörförståelse i engelskundervisning i grundskolans åk 4-6 - Strategier för att främja hörförståelse
Engelsk titel: Listening comprehension in English instruction in primary school grades 4-6 - Strategies to promote listening comprehension
Utgivningsår: 2026
Författare: Kim de Silva
Handledare: Anna Hellén
Examinator: - Martin G Erikson
Nyckelord: Hörförståelse, CLIL, EAL, EFL, ESL & ELL

Sammanfattning

Arbetet är en systematisk kunskapsöversikt som behandlar vilka metoder som enligt forskning kan främja elevers hörförståelse i engelskundervisningen i årskurs 4-6. Inkluderat är också vilka utmaningar lärare möter inom detta arbete. Hörförståelse beskrivs som en komplex och huvudsaklig språklig färdighet som påverkas av flertalet faktorer.

Genom noggranna litteratursökningar i relevanta databaser identifierades tio peer-reviewgranskade studier. Studierna analyserades med hänsyn till syfte, metod, urval och resultat. Resultaten visar två metoder som framstår som särskilt gynnsamma; CLIL-undervisning (Content and Language Integrated Learning), samt explicit och systematisk undervisning inom lyssningsstrategier.

Samtidigt identifieras flera hinder. Begränsad undervisningstid, lyssningsångest hos elever, bristande lärarkompetens samt uppfattningen att hörförståelse inte behöver undervisas explicit. Mot slutet betonas också behovet av medveten planering, långsiktig syn samt anpassning efter elevgruppens behov. Slutligen uppmärksammas behovet av fortsatt forskning inom området.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Begreppsförklaringar	2
2. METOD	2
2.1 Litteratursök och databaser	3
2.2 Urvalskriterier	3
2.3 Sökmeter och sökprocess	4
2.4 Urval av vetenskapliga artiklar	8
2.5 Kartläggningsmetod	11
2.6 Granskning av artiklarnas språk och geografiska spridning	12
3. RESULTAT	12
3.1 Sammanställning av artiklarnas syften	12
3.2 Sammanställning av artiklarnas metod & urval	13
3.3 Sammanställning av artiklarnas resultat	15
4. FÖRDJUPAD ANALYS	16
4.1 Metoder i forskningen som framställs som mest gynnsamma	16
4.2 Utmaningar för undervisning i hörförståelse	17
5. DISKUSSION	18
5.1 Resultatdiskussion	18
5.2 Metoddiskussion	19
5.3 Styrkor och svagheter i fältet	21
5.4 Förslag på vidare forskning	21
5.5 Didaktiska implikationer	22

1. INLEDNING

Att förstå talad engelska utgör en central del av elevers språkutveckling och är en grundläggande förutsättning för att kunna delta i kommunikativa sammanhang. *Hörförståelse* är förmågan att förstå talat språk, vare sig det sker via dialog eller ett medium. I engelska innebär det att eleven skall kunna förstå huvuddrag och tydliga detaljer i talad engelska av måttlig hastighet (Skolverket, 2022). Inom begreppet inkluderar Lgr22 även handling utifrån instruktioner, samt visad förståelse av innehållet genom diskussion.

Hörförståelse är inte en fristående färdighet, utan en komplicerad process där elever både tolkar och drar slutsatser ifrån språkliga signaler och sammanhang. I årskurs 4-6 befinner sig elever i en period av ökande språklig medvetenhet och stigande utveckling inom andraspråksinläring. Kraven på deras förmåga att hantera talad engelska blir allt högre. Eleverna får möta allt mer avancerade interaktioner och medier, samtidigt som språkets olika naturliga variationer blir alltmer påtagliga. Detta gör i sin tur undervisningens utförande och de metoder som används för att utveckla och stärka hörförståelsen speciellt betydelsefulla.

I engelskundervisning så är en del av utmaningen att använda sig av hörförståelse för att lyssna på instruktioner, samt sedan följa dem (Hajer & Meestringa, 2018). Hajer & Meestringa (2018) menar att det finns flertalet faktorer bakom detta. Elevers varierande motivation och självförtroende kan påverka den språkliga utvecklingen, andra faktorer inkluderar också tidigare erfarenheter inom språk samt de metoder som läraren använder sig av.

Hajer & Meestringa (2018) poängterar också att den forskning som finns visar att det finns ett brett utbud av metoder och strategier vad gällande målgrupper, samt dokumenterade effekter. Det finns studier som betonar vikten av att exponera elever för målspråket, medan andra framhäver betydelsen av specifik och fokuserad undervisning. Andra studier lyfter fram bland annat lyssningsstrategier och divergerande undervisning. Det finns också de studier som betonar scaffolding, en pedagogisk metod utvecklad av Vygotsky som innebär tillfällig och anpassad stöttning inom rätt nivå. Den övergripande synen på forskningsfältet är därmed både bred och invecklad.

Trots denna vetenskap finns det fortfarande en hel del brister i forskning om ämnet, särskilt med fokus på mellanåldrarna. En sammanställning av tillgänglig forskning inom hörförståelse kan därför bidra med värdefull översikt och vägledning. Det gynnar även framtida forskning att belysa vilka utmaningar som har identifierats av tidigare forskning.

Denna kunskapsöversikt och litteraturstudie syftar därför till att undersöka vad som kännetecknar forskningen kring metoder för att stärka elevers hörförståelse inom engelskundervisningen för elever i årskurs 4-6. Genom att systematiskt söka, granska och analysera den aktuella forskning som finns tillgänglig syftar studien att skapa en samlad och övergripande bild av vilka faktorer som anses bära mest betydelse, vilka arbetssätt som lyfts fram och hur olika strategier har evaluerats. Målet är att bidra till en djupare förståelse för

vilka metoder och strategier som understryks som meningsfulla och effektiva, och på så sätt erbjuda en kunskapsbas som kan stödja forskare, samt lärare och lärarutbildare.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med kunskapsöversikten är att undersöka vad som kännetecknar forskningen kring metoder som kan stärka elevers hörförståelse inom engelskundervisningen för elever i årskurs 4-6, där språknivåer ofta varierar, med fokus på att stärka engelskundervisningen som andra språk.

Frågeställningar:

- Vilka metoder kan användas för att förbättra elevers hörförståelse inom engelskundervisningen i årskurs 4-6?
- Vilka hinder möter lärare när de arbetar med elevernas hörförståelse?

1.2 Begreppsförklaringar

ESL - är en förkortning av "English as a second language", vilket innebär att eleven har engelska som målspråk. Begreppet nämns i ett flertal av studierna och är ett samlingsbegrepp för elever som lär sig engelska som andraspråk och är centralt för kunskapsöversikten. Begreppet används för att beskriva elever som lär sig engelska i en miljö där engelska har en stark samhällsfunktion.

EFL - Förkortning av "English as a foreign language". Begreppet är likt ESL, men hänvisar specifikt till de elever som lär sig engelska i ett land där engelska inte är det dominanta språket, vilket ofta innebär mindre naturlig exponering. Även detta är ett begrepp som nämns i drygt hälften av studierna och är centralt för kunskapsöversikten.

EAL – som används i en dryg majoritet av studierna är en förkortning av "English as an additional language". Det är ett övergripande begrepp för elever som lär sig engelska som ytterligare ett språk i arsenalen, och kan i vissa fall även inkludera ESL och EFL elever. Begreppet används specifikt i en kontext där eleverna inte lär sig engelska som första eller andra språk, utan som ännu ett språk. Detta är också ett begrepp som är centralt för syftet av kunskapsöversikten.

ESL, EFL och EAL är definierade tydligt här eftersom dessa tre begrepp ofta blandas ihop. Kontextskillnaden mellan dessa begrepp påverkar hur mycket input eleverna får och vilka krav som ställs på språkförståelsen. I kunskapsöversikten kommer dessa begrepp att användas för att differentiera mellan olika studier och deras kontexter inom urval och förväntad språklig kunskap.

ELL - är en förkortning av "English language learners". Begreppet fokuserar på individen som språkinlärare, snarare än att definiera engelskan som andra- eller främmandespråk. Det är ett viktigt begrepp som nämns i en klar majoritet studier, samt är centralt för

kunskapsöversiktens syfte. ELL används ofta parallellt med ESL, EFL och EAL men signalerar ett bredare perspektiv där språkutveckling och undervisning står i centrum.

CLIL - Förkortning av "Content and language integrated learning". Begreppet beskrivs i studierna som en metod som används när elever lär sig både ett ämne och ett målspråk samtidigt. Begreppet förekommer i tre studier och är centralt för att förstå innehållet i kunskapsöversikten. I kunskapsöversikten kommer CLIL som undervisningsmodell att refereras i kontrast till mer konventionell undervisning, där skillnaderna i resultat ligger i fokus.

2. METOD

I nästkommande del kommer processen för litteratursökningen beskrivas. En genomgång av de databaser som utnyttjats, de urvalskriterier som använts för att filtrera ut irrelevanta artiklar samt en sammanställning av den söklogg som skapades i tabellform kommer att inkluderas. Dessutom presenteras kartläggningsmetoden som användes för att granska artiklarna och deras innehåll, samt detaljerat strukturera resultaten i studierna. Ytterligare analyseras artiklarnas språk och geografiska utbredning och omfång för att skapa en detaljerad förståelse av forskningsfältets diversitet och vidd. Genom att beskriva dessa metoder så klargörs det hur artiklarna valdes ut, samt vilka kriterier som användes för att bedöma deras kvalitet och relevans. Denna del syftar till att ge en tydlig överblick över hur litteratursökningen genomfördes och hur de inkluderade artiklarna reflekterar den forskning som finns inom det valda forskningsområdet.

2.1 Litteratursök och databaser

Enligt Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) så är en kunskapsöversikt en strukturerad och systematisk litteraturstudie inom ett specifikt område där målet är att identifiera, värdera och sammanfatta den aktuella forskningen. Författarna nämner ett antal metoder som är användbara för en lyckad litteratursökning. Dessa metoder inkluderar sökningar i databaser och manuella sökningar, samt hjälp av bibliotek och dess resurser.

Som nämns av Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) är det möjligt att söka efter vetenskapliga artiklar via olika databaser som högskolor erbjuder sina studenter via online bibliotek. Möjlighet för personlig hjälp och eventuell handledning med sin sökning erbjuds även via biblioteken.

Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) hänvisar till databaserna *ERIC* (Education Resources Information Center) och *Google Scholar*. *ERIC* finns tillgängligt via högskolan och är en relevant databas som erbjuder vetenskapliga artiklar inom ämnet pedagogik. *Google Scholar* har ett brett utbud av både fulltext av vetenskapliga artiklar, böcker, rapporter och webbsidor. Databasen användes inte då studenten ej erbjuds möjlighet att filtrera sina sökningar vid hänsyn till "Peer reviewed" vilket är ett viktigt inkluderingskriterium i kunskapsöversikten. Kunskapsöversikten har även tagit användning av *PRIMO* som är en databas som erbjuds gratis via högskolan.

2.2 Urvalskriterier

Inkluderings- och exkluderingskriterier används i kunskapsöversikten för att skapa en uttrycklig och systematisk grund för vad som gör en vetenskaplig artikel relevant, samt vilka som skall uteslutas. Inkluderingskriterier används för att säkra att de valda artiklarna uppfyller krav på både relevans och kvalitet (Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström, 2013). De valda artiklarna behövde vara kritiskt granskade och tillgängliga i fulltext (se Tabell 1). 2015 valdes som inkluderingskriterium för att garantera att enbart relevant och aktuell forskning skulle inkluderas (se Tabell 1). Vidare lades stor vikt vid språket som studierna var skrivna på för att de skulle bli förstådda och analyseras (se Tabell 1). Det avgörande kriteriet var att artiklarna behandlade rätt ämne och årskurser, vilket innebär hörförståelse inom engelskundervisningen i grundskolan årskurs 4-6, vilket överensstämmer med studiens syfte (se Tabell 1).

Tabell 1: Urvalskriterier för litteratursökningen: Inkludering och exkluderingskriterier.

Inkluderingskriterier	Exkluderingskriterier
Peer-reviewed	Inte peer-reviewed
Artiklar publicerade efter 2014	Artiklar publicerade tidigare än 2014
Fulltext	Ej fulltext
Artiklar publicerade på engelska eller svenska	Övriga språk
Material som berör elever i årskurs 4-6	Material som inte berör elever i årskurs 4-6
Material som är relevant för engelskundervisning på den nivå som svenska skolans 4-6 förväntas vara på	Material som inte är relevant för engelskundervisning på den nivå som svenska skolans 4-6 förväntas vara på
Artiklar som berör något utav följande nyckelord; ESL, ELL, CLIL, hörförståelse/listening comprehension,	Artiklar som inte berör något utav nyckelorden i kunskapsöversikten
Material som berör hörförståelse inom engelskundervisningen	Material som inte berör hörförståelse inom engelskundervisningen

2.3 Sökmetoder, sökprocess och urval av vetenskapliga artiklar

Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) beskriver en urvalsprocess på sex steg i kapitel 5. Först bör ett intresseområde identifieras, vilket representerade grunden för kunskapsöversikten. Därefter definieras exkluderings- och inkluderingskriterier. Sökningar via databasen PRIMO användes initialt för att samla kunskap inom området med hjälp av

utvalda nyckelord, såsom "Listening comprehension", ESL och ELL. Dessa grundläggande sökningar utvecklades och lade till fler urvalskriterier och sökord. Kriterierna justerades under sökförloppet för att optimera processen och för att generera fler relevanta artiklar. En artikel som publicerades tidigare än 2015 hittades vid ett tillfälle och året på inkluderingskriterierna ändrades då från 2015 till 2014 för att potentiellt kunna inkludera fler relevanta artiklar i urvalsprocessen.

Det tredje steget innebar systematiska sökningar inom olika databaser med hjälp av nyckelord, söksträngar och filter; detta för att säkerställa att endast kritiskt granskade artiklar skulle inkluderas (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). PRIMO fortsatte här att användas där sökorden "Listening comprehension", "ESL", "ELL" och "CLIL" låg i fokus. För att nå ett brett internationellt perspektiv fokuserades sökningen på engelska nyckelord och förkortningar. Den initiala sökningen genererade endast 10 träffar och visade sig vara alldeles för snäv i definieringen då ingen artikel valdes. Således behövde söksträngarna breddas och varieras (se Tabell 2).

I nästkommande sökningar användes de tidigare nämnda sökorden i kombination med booleska operatörer som AND, OR och NOT. Dessa booleska ord användes för att avgränsa eller bredda sökningarna, samt även för att alternera mellan olika ordvarianter (Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström, 2013) (se Tabell 2). Trots avgränsningar såsom "peer reviewed", språkställning på engelska samt tidsramen 2014-2025 frambringade den andra och tredje sökningen 6139 och 45 826 vardera (se Tabell 2).

Vidare justerades söksträngen till att inkludera andra specifika nyckelord såsom "EAL", "EFL" och "Middle School". Dessa i kombination med de ursprungliga nyckelorden samt booleska operatörer genererade fortfarande för många träffar för att kunna granska alla. Dock när filtret för mest relevanta artiklar inkluderades så kunde PRIMO i slutändan bidra med en granskning av 18 artiklar där fem valdes ut för analys (se Tabell 2).

Ett liknande tillvägagångssätt användes i databasen ERIC. Booleska operatörer användes redan i första sökningen i samband med nyckelord såsom "Listening comprehension", "ELL", "Receptive" och "Primary School". Efter de artiklar som var irrelevanta hade exkluderats identifierades 18 artiklar, varav fem valdes för analys (se Tabell 2).

Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) betonar vikten av att granska referenslistor i det fjärde steget för att identifiera ytterligare eventuella relevanta källor. Den här metoden användes när jag till sist granskade referenslistor från de artiklar som var relevanta till ämnet. Dock ledde inte denna metod till någon artikel som inkluderades i kunskapsöversiktens urval (se Tabell 2).

Valet av artiklar genomfördes stegvis. I första steget inkluderades artiklar vars titlar inkluderade information om hörförståelse inom engelskämnet. I steg två inkluderades enbart artiklar som berörde rätt åldersgrupp samt rätt språkliga utvecklingsnivå. I det tredje steget uteslöts alla artiklar som inte signifikant behandlade hörförståelse inom engelskundervisning i skolan.

Det femte steget innebar en närmare analys av titlar och sammanfattningar (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Efter ytterligare en genomgång av de kvarvarande artiklarna behövde flera artiklar uteslutas då de inte uppfyllde alla inkluderingskriterier. Slutligen gjordes en omfattande läsning av de utvalda artiklarna för att säkerställa kvalitet och validitet genom granskning i detalj (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). I slutändan valdes totalt tio artiklar ut från PRIMO och ERIC (se Tabell 2). I Tabell 3 presenteras de utvalda artiklarna samt redovisas titel, författare, årtal, metod och språk/land.

Tabell 2: Sammanställning av söklogg som ledde till urval 1 och 2.

Databas	Sökord/Söksträng	Filter	Antal träffar	Användbara källor
Primo	“ESL” AND “ELL” AND “CLIL” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	10 (Valde 0)	0
Primo	“English as a second language” AND “English language learners” AND “Content and language integrated learning” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	6139 (Valde 5)	2
Primo	“ESL” OR “English as a second language” AND “ELL” OR “English language learners” AND “CLIL” OR “Content and language integrated learning” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	45826 (Valde 3)	1
Primo	“ESL” AND “ELL” AND “Listening comprehension” AND “Primary school”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	288 (Valde 1)	0
Primo	“English as a second language” AND “English language learners” AND “Listening comprehension” AND “Primary school”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	8985 (Valde 4)	1
Primo	“English as a second language” AND “English language learners” AND “Listening comprehension” AND “Elementary school”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	5763 (Valde 1)	0

Primo	“ESL” AND “ELL” AND “Listening comprehension” AND “Elementary school”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	269 (Valde 1)	0
Primo	“ESL” AND “ELL” AND “Listening comprehension” AND “Middle school”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	331 (Valde 1)	1
Primo	“English as a second language” AND “English language learners” AND “Listening comprehension” AND “Middle school”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	10926 (Valde 1)	0
Primo	“EAL” AND “ELL” AND “CLIL” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	2 (Valde 1)	0
Primo	“EFL” AND “ELL” AND “CLIL” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/2014-2025/Engelska/Fulltext	19 (Valde 0)	0
ERIC	“ESL” AND “ELL” AND “CLIL” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/Fulltext/2017-	12 (Valde 1)	0
ERIC	“EAL” AND “ELL” AND “CLIL” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/Fulltext/2017-	3 (Valde 0)	0
ERIC	“EFL” AND “ELL” AND “CLIL” AND “Listening comprehension”	Peer-reviewed/Fulltext/2017-	97 (Valde 1)	0
ERIC	“ESL” OR “EAL” AND “ELL” AND “Listening comprehension” AND “Primary School”	Peer-reviewed/Fulltext/2017-	36 (Valde 4)	1

ERIC	“ESL” OR “EAL” AND “ELL” AND “Listening comprehension” AND “Elementary School”	Peer-reviewed/ Fulltext/2017-	177 (Valde 1)	0
ERIC	“ESL” OR “EAL” AND “ELL” AND “Listening comprehension” AND “Middle School”	Peer-reviewed/ Fulltext/2017-	57 (Valde 5)	2
ERIC	"English as a second language" AND "Listening comprehension" AND "Receptive" AND "Primary school"	Peer-reviewed/ Fulltext/2017-	2393 (Valde 3)	2
Manuell	“ESL”, “EAL”, “EFL”, “ELL”, Listening comprehension	Peer-reviewed	19 (Valde 4)	0

Tabell 3: Sammanställning av utvalda vetenskapliga artiklar.

Artikel nr	Titel	Författare	Årtal	Språk, Land	Metod
1.	A think-Aloud Study: Listening Comprehension Strategies Used by Primary School Students	Berker Bulut, İhsan Seyit Ertem	2018	Engelska, Turkiet	Kvalitativ
2.	The effects of CLIL on oral comprehension and production: a longitudinal case study	Esra Karakuş Tayşi	2019	Engelska, Turkiet	Kvantitativ

3	CLIL in minimal input contexts: A longitudinal study of primary school learners receptive skills	Elisabet Paldevall-Ballester, Anna Vallbona	2016	Engelska, Spanien	Kvantitativ
4.	The Effect of Listening Attitude and Listening Anxiety on Listening Comprehension: A Regression Model	Esra Karakuş Tayşi	2019	Engelska, Turkiet	Kvantitativ
5.	Use of Listening Strategies in Advertising: The Case of Middle School Students	Aslı Maden, Aydın Önal	2020	Engelska, Turkiet	Kvantitativ
6.	CLIL subject selection and young learners listening and reading comprehension skills	Elisabet Paldevall-Ballester	2014	Engelska, Spanien	Kvantitativ
7.	Auditory skills and listening comprehension in second language learners in Grade 1	Kate-Lyn Anderssen, Alta Kritzinger & Lidia Pottas	2019	Engelska, Sydafrika	Kvantitativ

8.	Exploring the interplay between Iranian EFL learners first language (L1) literacy resources and their performance on L2 receptive skills	Reza Abbasian, Bahram Hadian & Mehdi Vaez-Dalili	2018	Engelska, Iran	Kvantitativ
9.	Role of Prosodic Reading in Listening Comprehension	H. Kagan Keskin, Gökhan Ari & Muhammet Baştuğ	2019	Engelska, Turkiet	Kvantitativ
10.	Use of Video-Based Listening Activities to Improve Student Listening Comprehension	Ana Elizabeth Acuña-González, Claudio Heraldo Díaz-Larenas	2025	Engelska, Chile	Kvalitativ + Kvantitativ

2.4 Kartläggningsmetod

Ett centralt steg i en kunskapsöversikt är att utföra en systematisk kartläggning av forskningsfältet. Med utgångspunkt i Nilholms bok SMART – ett sätt att genomföra kunskapsöversikter (2017) har jag metodiskt arbetat med att framställa en övergripande förståelse för området. Fokus har legat på att belysa samtliga centrala faktorer och perspektiv. Forskningsämnen, metoder, resultat och definitioner av grundläggande begrepp är några av de faktorer som har mest betydelse. I kunskapsöversiktens kartläggning har jag noggrant analyserat artiklarnas syfte, vetenskapliga teorier, metoder och urval, samt resultat.

Inför genomförandet av denna kartläggning läste jag igenom alla artiklar djupgående. Undertiden så skrev jag ner alla de mest centrala delarna från varje artikel. Detta inkluderade syfte, urval, metoder, resultat samt de grundläggande begrepp som användes. Dessa delar organiserades i ett word-dokument. Genom denna sammanställning av all information kunde jag underlätta framtida jämförelser, identifiera likheter och skillnader, samt eventuella mönster mellan studierna.

Vid genomförandet av kartläggningen framstod det att artiklarna delade olika fokus och metoder, samt hade liknande perspektiv. För att förenkla senare fördjupning inom kunskapsöversikten så sammanställdes ett Excel-dokument med informationen. Tre av artiklarna fokuserade på CLIL. Sju studier studerade specifikt lyssningsförståelse, medan två av dessa även lade fokus på att undersöka vilka strategier eleverna använder och hur eleverna använder dem under lyssning. Utöver dessa så var det även fyra studier som tydligt lade fokus på receptiva färdigheter där lyssning än inkluderat men inte exklusivt centralt.

Sedan gjorde jag en sekundär granskning av artiklarna där jag lade fokus på att identifiera vetenskapliga teorier. Eftersom dessa teorier inte var nämnda explicit eller hade tillräckligt tydligt inflytande på forskningen så valde jag att inte redovisa vetenskapliga teorier.

För att kunna besvara kunskapsöversiktens två frågeställningar har denna noggranna process varit oerhört viktig. Kartläggningen har skapat en tydlig bild av vad som kännetecknar forskningen kring metoder som kan stärka elevers hörförståelse inom engelskundervisningen för elever i årskurs 4-6, där språknivåer ofta varierar, med fokus på att stärka engelskundervisningen som andra språk. En mer översiktlig kartläggning av artiklarna presenteras i kapitel 3.

De mest gynnsamma strategier och metoder som presenteras i avsnitt 4.1 identifierades under den sekundära granskningen av artiklarna. De strategier som framstod som de mest positiva i studierna sammanställs tydligt i avsnitt 4.1.

2.5 Granskning av artiklarnas språk och geografiska spridning

Samtliga artiklar är skrivna på engelska, även då forskningen genomförts i icke-engelskspråkiga länder. Artiklarna uppvisar en bred internationell spridning, med artiklar från fyra av sex befolkade kontinenter; Europa, Asien, Sydamerika och Afrika. Fem artiklar har sitt ursprung i Turkiet och två är från Spanien, samt en artikel vardera från Chile, Iran och Sydafrika. Den geografiska bredd inom hörförståelse inom engelska som andraspråk är enligt min uppfattning mycket betydelsefull. Internationella perspektiv kan bidra otroligt till kunskap, utveckling och innovation.

3. RESULTAT

I den kommande delen presenteras artiklarnas syften, metoder/urval och resultat. Inkluderat är en sammanställning av artiklarnas syften, som förutsättning för en djupare analys av artiklarnas resultat. Vidare beskrivs även de metoder och urval som användes i studierna, vilket ger en insikt i hur forskningen har genomförts och vilken process forskarna använde sig av för att samla in data. Slutligen framförs en översikt av artiklarnas resultat. Där lyfts likheter och skillnader fram för att skapa en djupgående bild av hur dessa kan användas för att främja hörförståelse i engelskundervisning för elever i årskurs 4-6.

3.1 Sammanställning av artiklarnas syften

I detta avsnitt presenteras en sammanställning av artiklarnas syften. Dessa utgör en grund för en djupgående analys av deras resultat som kommer att diskuteras i senare avsnitt (se 3.4).

Flera artiklar delar liknande syften. Pladevall-Ballester (2016), Pladevall-Ballester & Vallbona (2016) och Pérez Cañado & Lancaster (2017) undersöker effekten av hur “Content and Language Integrated Learning” påverkar inlärning av engelska som andraspråk. Pladevall-Ballester (2016) har dessutom som syfte att studera och jämföra hur CLIL-undervisning i olika ämnen, exempelvis naturvetenskapliga respektive praktisk-estetiska ämnen, på engelska påverkar elevernas eventuella progression i lyssning och läsning i. På liknande sätt syftar Pladevall-Ballester & Vallbona (2016) till att undersöka vilken effekt CLIL-exponering har på EFL-elevens receptiva färdigheter, med fokus på lyssnings- och läsförståelse i. Syftet är alltså att pröva om CLIL ger en mätbar utveckling jämfört med en mer traditionell undervisning där elever inte möter lika mycket engelska. Sedan har Pérez Cañado & Lancaster (2017) det övergripande undersökningsmålet att klargöra om CLIL-undervisning leder till tydliga förändringar i elevernas muntliga språkförmåga, och hur dessa utvecklas över tid.

Både Bulut & Ertem (2018) och Maden & Önal (2020) undersöker och jämför lyssningsförståelsestrategier inom engelska som andraspråk. Bulut & Ertem (2018) har som syfte att beskriva och jämföra vilka strategier som används av yngre elever, särskilt genom att skilja på så kallade “framgångsrika” och “mindre framgångsrika” lyssnare. De vill förstå vilka strategier som skiljer grupperna åt och hur användningen av strategierna ser ut i praktiken. I kontrast studerar Maden & Önal (2020) hur elever använder lyssningsförståelsestrategier när de lyssnar på reklam och medieklipp, samt så analyserar de även hur strategianvändningen relaterar till variabler i bakgrunden såsom kön, årskurs och presentation. Studien försöker beskriva både omfattningen och typen av strategier, samt pröva vilka eventuella faktorer som hänger samman med starkare eller svagare lyssningsförståelsestrategier.

Även Acuña-González & Díaz-Larenas (2025) och Keskin, Ari & Bastug (2019) har som syfte att undersöka hur specifika strategier kan stärka elevens lyssningsförståelse. Acuña-González & Díaz-Larenas (2025) studerar vilket bidrag videobaserade lyssningsaktiviteter kan ha för att stärka elevens lyssningsförståelse, särskilt förmågan att uppfatta specifik information, medan Keskin et al. (2019) undersöker hur elevens lyssningsförståelse påverkas av prosodi, samt om effekten skiljer sig beroende på om den läses upp av mänsklig röst eller datorröst. Trots sina olika kontexter förenas alla fyra studierna av ett gemensamt syfte: att undersöka utvecklingen av elevens hörförståelse och hur den kan i framtiden främjas.

Vidare så studerar Anderssen, Kritzinger & Pottas (2019) vilka specifika områden inom auditiva färdigheter som elever i årskurs 1 med engelska som andraspråk i Turkiet upplever mest utmanande i en skolmiljö där engelska är undervisningsspråk. Bland annat så inkluderar studien ett mål att särskilja mellan lågt respektive högt språkligt beroende auditiva processer och analysera hur ökad språklig komplexitet eventuellt kan påverka elevens prestation.

Abbasian, Hadia & Vaez-Dalili (2020) syftar till att undersöka sambandet mellan elevers färdigheter och resurser inom L1 och deras prestation receptiva färdigheter inom L2 i en iransk EFL-kontext. Artikeln vill belysa till vilken nivå L1-resurser och högre L2-förståelse relaterar till varandra.

Slutligen har Karakuş Tayşi (2019) som syfte att utforska om lyssningsattityd och lyssningsrelaterad oro och ångest är faktorer som påverkar lyssningsförståelse, samt hur detta eventuellt fungerar. Artikeln avser alltså att kartlägga i vilken utsträckning attityd och ångest kan orsaka variation i elevers lyssningsförståelse.

3.2 Sammanställning av artiklarnas metod & urval

I åtta av de analyserade artiklarna används kvantitativa metoder för att undersöka olika aspekter av hörförståelse inom undervisning för elever med engelska som andraspråk. Endast en av studierna byggde enbart på kvalitativa metoder där eleverna delades upp i grupper under en longitudinell studie. Sedan var det en artikel som använde en kombination mellan kvantitativa och kvalitativa metoder där öppna frågor vävs samman med fokusgrupper och statistiska tester för att belysa skillnaden mellan prosodisk och icke prosodisk uppläsning samt dess påverkan på elevers lyssningsförståelse.

Pladevall-Ballester (2016), Pladevall-Ballester & Vallbona (2016) och Pérez Cañado & Lancaster (2017) använder alla en longitudinell kvantitativ metod i sina studier. Pladevall-Ballester (2016) tillämpar en jämförande studie, där två grupper av förstaklassare följs över två läsår. I studien jämförs utvecklingen av lyssnings- och läsförståelse hos elever som får CLIL-undervisning i olika ämnen, där upprepade mätningar av receptiva färdigheter göres.

Pladevall-Ballester & Vallbona (2016) använder ett så kallat minimal input context. I studien så jämförs CLIL-elever och icke-CLIL-elever metodologiskt över tid med hjälp av fyra tester utspridda över två år, detta för att undersöka vilka effekter begränsad CLIL-exponering har på receptiva färdigheter. Pladevall-Ballester (2016) och Pladevall-Ballester & Vallbona (2016) använder ett större urval av elever i spansk EFL-kontext från årskurs 5-6.

Pérez Cañado & Lancaster (2017) brukar en fallstudiemetod där samma grupp av elever testas vid tre olika tillfällen; förttest, posttest och fördröjt posttest. Istället för att fokusera enbart på receptiva färdigheter så fokuserar studien både på muntlig förståelse och produktion. Urvalet består av endast 24 elever.

Liknande använder Bulut & Ertem (2018) också en fallstudiemetod, i detta fall en kvalitativ sådan, där en metod så kallad think-aloud-metoden används i ett försök att fånga elevers kognitiva processer under lyssning. Metoden är utforskande med en inriktning mot strategianvändning. Bulut & Ertem (2018) inkluderar det minsta urvalet med endast 4 elever, motiverat av den kvalitativa metoden.

Anderssen et al. (2019), Abbasian et al. (2020), Karakuş Tayşi (2019), Keskin et al. (2019) och Maden & Önal (2020) använder alla kvantitativa metoder, dock med skilda sådana. Anderssen et al. (2019) använder en tvärsnittlig design där en grupp ESL-elever och en grupp EFL-elever i årskurs 1 jämförs parallellt vid samma tillfälle. Metoden bygger på ett flertal

standardiserande testhjälpmedel. På så vis möjliggörs en varierad och noggrann analys av auditiva färdigheter på både låg- och högspråklig nivå.

I jämförelse så tillämpar Abbasian et al. (2020) en metod som fokuserar på korrelation och regression. Studien är ej experimentell och bygger på förutsägelse snarare än gruppjämförelser, där sambandet mellan resurser inom L1-litteracitet och lyssnings- och läsförståelse inom L2 analyseras statistiskt. Till skillnad från de andra studierna så använder Abbasian et al. (2020) ett stort urval av iranska gymnasieelever.

Vidare så använder Keskin et al. (2019) en experimentell gruppuppdelning där elever slumpmässigt placeras i fyra grupper med specifika betingelser; prosodisk och icke-prosodisk i kombination med mänsklig och datorröst. Här mättes och analyserades lyssningsförståelsen med så kallade icke-parametriska tester och logistisk regression. Denna studien inkluderade ett måttligt urval av 91 elever från årskurs 3.

Karakuş Tayşi (2019) använder en relationsstudie där en analys av elevers regression används för att undersöka hur attityd och ångest i relation till låg lyssningsförståelse har ett samband. 187 årskurs sjuor var inkluderade i denna studie. Maden & Önal (2020) utför istället sin studie med hjälp av en testbaserad metod där lyssningsstrategier mäts genom en enkät och genom statistiska analyser sedan relateras till prestation, kön och årskurs. Studien inkluderar ett urval som är en av de största i denna litteraturstudie med 415 elever utspridda över årskurs 5-8, specifikt inriktat mot statistik och gruppjämförelser.

Slutligen använder Acuña-González & Díaz-Larenas (2025) en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod, där det kvantitativa dominerar. De använder en handlings- och interventionsbaserad forskning där enkäter och fokusgrupp kombineras med pre- och posttest. Metodologiskt analyseras elevers resultatmätt i samband med elevers upplevelser vad gällande videobaserade lyssningsaktiviteter. Studien hade ett litet urval av 18 elever i årskurs 5.

3.3 Sammanställning av artiklarnas resultat

Flera studier framhåller att CLIL-undervisning är en strategi som främjar hörförståelse. Pladevall-Ballester (2016) kommer fram till resultatet att CLIL-undervisning inom naturvetenskap genererar högre resultat inom hörförståelse än CLIL-undervisning inom estetiska och praktiska ämnen. Studien visar också att skillnaderna blir som tydligast och mest signifikanta när exponeringen väl hunnit ackumuleras. Studien lyfter även ett mönster som är återkommande; elever på lägre nivå har en benägenhet att göra större framsteg än de elever på högre nivå, samt att elever som presterar lägre speciellt gynnas av CLIL-undervisning inom naturvetenskap. Pérez Cañado & Lancaster (2017) framför resultat som visar att CLIL-gruppen förbättras mer än kontrollgruppen både i oral reception och production, samt att skillnaderna som uppmärksammas i post-test generellt är i CLL-gruppens fördel.

I motsats så rapporterar Pladevall-Ballester & Vallbona (2016) att CLIL inte ger några speciellt exceptionella effekter på språkliga receptiva färdigheter när exponeringen är låg i någon av grupperna, även då båda grupperna utvecklas markant över tid. Det tydligaste

resultatet i denna studien var att kontrollgruppen, som bestod av elever med bara EFL-undervisning, presterar signifikant bättre än den andra gruppen som fick både EFL och CLIL-undervisning. Slutatsen som författarna för fram är att CLIL troligtvis kräver längre tid och mer intensiv exponering för att ge mer lovande effekter.

Bulut & Ertem (2018) finner att elever använder både språkliga och semantiska strategier under lyssning, dock framkommer det även att semantiska strategier dominerar, samt att den mest använda strategin i båda texttyperna är inferens. Studien visar också att en tydlig skillnad mellan de mer och de mindre framgångsrika lyssnarna är att de framgångsrika använder fler strategier överlag, samt att de använder mer relevanta strategier. I samma anda framför Maden & Önal (2020) att elever använder ett brett spektrum av strategier både före, under och efter lyssning av reklam och att vissa strategier är vanligare än andra. Keskin et al. (2019) framför att "literal comprehension" inte skiljde sig mellan grupperna, men att förståelse genom inferens var en betydelsefull förutsägare.

I studien utförd av Karakuş Tayşi (2019) visas en markant negativ korrelation mellan lyssningsångest och lyssningsförståelse. Studien visar också en signifikant positiv korrelation mellan lyssningsattityd och lyssningsförståelse. Vidare rapporterar Acuña-González & Díaz-Larenas (2025) i sin sammanfattande diskussion att video-baserade aktiviteter kan kopplas till upplevda förbättringar i förståelse av snabbt tal, vilket i sig kan påverka självförtroende och prestation hos en elev positivt.

Studien utförd av Anderssen et al. (2019) visar att ESL-elever i årskurs 1 presterar markant svagare än jämnåriga EFL-elever i de uppgifter som kräver lyssningsförståelse, medan skillnaderna är mindre i uppgifter med lägre språkliga krav. Tester uppvisar att svårigheterna inte främst ligger i auditiv perception, utan mer i komplex språklig bearbetning.

Abbasian et al. (2020) kommer fram till att elever med starkare förstaspråklig literacy uppvisar konsekvent högre resultat i lyssningsförståelse. Resultaten visar ett tydligt och signifikant samband mellan elevernas L1-litteracitet och deras prestation i L2-receptiva färdigheter. Sammanfattningsvis visar studierna att det finns en hel del strategier för att främja hörförståelse, men att det behövs studeras mer för att få en tydligare bild.

4. FÖRDJUPAD ANALYS

I kapitel 3 presenterades flera strategier och metoder som lärare använde i studierna för att utveckla elevers hörförståelse inom engelskundervisningen för elever i årskurs 4-6. I den fördjupade analysen kommer dessa strategier att granskas; vilka var som mest framträdande, samt vilka metoder hade tydligast resultat.

4.1 Metoder i forskningen som framställs som mest gynnsamma

Efter en djupare och ingående översikt av artiklarna så identifierades två strategier och metoder som framträdande i forskningen. Dessa presenterades som de mest lovande metoderna.

Den första metoden som identifierades var CLIL-undervisning. Detta är en pedagogisk strategi där man lär sig ett ämne samtidigt som man lär sig ett språk. Studierna visar att CLIL-undervisning som bygger på meningsfullt ämnesinnehåll är gynnsam för lyssningsförståelse (Pladevall-Ballester, 2016, Pladevall-Ballester & Vallbona, 2016, och Pérez Cañado & Lancaster, 2017). Pladevall-Ballester (2016) betonar att det krävs tillräcklig exponering och genomtänkt didaktisk stöttning för att få de bästa resultaten. Genom att genomsyra utbildningen med CLIL kan den språkliga utvecklingen främjas i samband med ämneskunskapen.

Fortsättningsvis framgår det i studierna att CLIL-undervisning gynnar lyssningsförståelse eftersom lyssnande inte är ett isolerat moment, utan nödvändigt för meningsskapande i ämnesundervisning (Pladevall-Ballester, 2016 och Pérez Cañado & Lancaster, 2017). CLIL skapade meningsfull och funktionell lyssning genom att eleverna fick lyssna med syfte att förstå innehåll, istället för att svara på frågeformulär. Detta gav lyssning ett autentiskt syfte, vilket ökade uppmärksamhet, engagemang och uthållighet (Pladevall-Ballester, 2016 och Pérez Cañado & Lancaster, 2017). Därutöver visade en studie att CLIL fungerade bäst när didaktisk stöttning, så kallat scaffolding, var närvarande (Pladevall-Ballester & Vallbona, 2016).

Den andra metoden som var märkbar var en explicit och systematisk lyssningsstrategiundervisning (Bulut & Ertem, 2018, Maden & Önal, 2020). Bulut & Ertem (2018) artikulerar att lyssnare av hög standard använder fler, samt mer avancerade och relevanta strategier, såsom inferens, prediktion och sammanfattning. Strategiundervisningen framställs av Maden & Önal (2020) som gynnsam eftersom den förvandlar lyssningsprocessen till mer medveten och aktiv. När lyssningsprocessen är medveten, aktiv och kanske till och med rolig så främjar det elevers kapacitet för att hantera svårare texter. Resultaten insinuerar också att strategianvändning inte är en skicklighet som utvecklas automatiskt. Av denna anledning blir explicit undervisning nödvändig.

När explicit och systematisk lyssningsstrategiundervisning används så lär sig elever hur man lyssnar, inte bara att lyssna (Bulut & Ertem, 2018). Detta minskar slumpmässighet inom förståelse och ökar elevens känsla av kontroll. I relation till denna kontroll som eleverna börjar känna att de har så kan även den lyssningsångest som många elever besitter minska (Karakuş Tayşi, 2019).

Slutligen visar Bulut & Ertem (2018) att strategier fungerar som kognitiva stödstrukturer som gör det möjligt att i många fall förstå, även när alla ord inte är i elevers ordförråd, vilket är avgörande i avancerad och autentisk lyssning. I samma studie visas det att informativa texter framkallar fler strategier än berättande texter. Detta visar att strategier används som kompensatoriska verktyg när lyssningen ökar svårighetsgrad.

4.2 Utmaningar för undervisning i hörförståelse

Trots den mängd forskning som utförts för att främja hörförståelse, samt alla de metoder och strategier som studierna presenterat, så framkommer ändå en del svårigheter med att utföra specifik undervisning inom hörförståelse.

Det finns ett återkommande problem inom CLIL-undervisning. Beroende på lärarens språknivå, metodik och scaffolding kapacitet kan begränsa hur CLIL används. CLIL-undervisning under den tidiga språkutvecklingen sker oftast under en begränsad tidsram på grund av lärarens begränsade språkbehärskning i målspråket (Pladevall-Ballester, 2016). Samma studie påpekar att lärare för de lägre åldrarna inte alltid är tränade metodologiskt, vilket kan leda till brist på strategier och scaffolding. Det finns flertalet andra underliggande implementeringsproblem såsom att barn sällan får samma språkundervisningsnivå i både L1 och L2, elever i behov ges ofta inte den extra stöttning som de kan behöva, samt att implementeringen i praktiken styrs ofta av skolvärldens verklighet istället för vad som är pedagogiskt mest optimalt (Pladevall-Ballester, 2016).

Ett problematiskt perspektiv som fortfarande är ganska så dominant är att lyssnande inte är en färdighet som behöver tränas (Karakuş Tayşi, 2019). Det logiska antagandet är ju då självfallet att om det inte är en färdighet som behöver tränas, så finns det inget problem att lösa, och då finns det ingen anledning att forska om det eller implementera en ny undervisningstrategi. Andra underliggande problem är att det kan vara mycket svårt att bedriva regelunden undervisning i lyssnande, samt lärare vet inte alltid hur de ska hjälpa elever som är svaga lyssnare (Karakuş Tayşi, 2019).

Ett annat problem är hur klassrumsmiljön och genomförandet av undervisningen kan skapa hinder och störningsmoment (Karakuş Tayşi, 2019). Det finns de klassrumsmiljöer som skapar oro, press och ångest, vilket i sin tur kan göra hörförståelsen mindre effektiv. I samma studie betonas också att elever känner att de blir bedömda efter lyssningen och måste mötas med affektivitet.

5. DISKUSSION

I följande kapitel kommer resultatet av studierna diskuteras i relation till kunskapsöversiktens frågeställningar (Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Därefter kommer de metoder som följts under kunskapsöversiktens gång att diskuteras. Vad har gjorts bra, samt vad hade kunnat göras annorlunda. Fortsättningsvis kommer fältets styrkor och svagheter att identifieras. Utöver det kommer förslag på fortsatt forskning inom fältet. Slutligen kommer de didaktiska implikationerna att diskuteras.

5.1 Resultatdiskussion

Syftet med denna diskussion är att belysa vilka metoder som enligt forskningen kan förbättra elevers hörförståelse i engelskundervisningen i årskurs 4–6 samt hur lärare kan implementera dessa metoder. Alla inkluderade studier verkar vara eniga om att hörförståelse är en väldigt komplex förmåga som påverkas av undervisningsmetoder, undervisningskontext och även individuella faktorer. Resultatet från studierna verkar visa att det finns flera olika användbara och effektiva metoder för att främja inläring av hörförståelse.

Explicit undervisning inom lyssningsstrategier framträder som en av de mest gynnsamma insatserna i studierna. Studierna visar att de elever som tränas i inferens, alltså att förutspå innehåll, identifiera nyckelinformation, samt dra slutsatser, utvecklar märkvärdigt bättre

hörförståelse än de elever som endast exponeras för den vanliga typen av lyssningsmaterial. Detta är särskilt relevant i årskurs 4-6, där elevernas metakognitiva kapacitet fortfarande utvecklas och därför behöver stöd genom explicit och systematisk undervisning.

Samtidigt identifierar studierna CLIL-undervisning som en annan gynnsam strategi. Metoden har visat sig ha en främjande effekt på elevers hörförståelse, men också att effektiviteten är beroende av flera didaktiska och kontextuella faktorer. I studier där elever har fått tillräcklig sammanhängande exponering för CLIL uppstår positiva resultat, särskilt i mer krävande lyssningsuppgifter. Detta tyder på att CLIL primärt gynnar djupare lyssningsprocesser, såsom muntlig förståelse som kräver inferens, jämfört med grundläggande hörförståelse.

Dock visar resultaten att CLIL inte automatiskt garanterar förbättrad hörförståelse. Metoden kräver kontinuerlig exponering och hög kvalitet på undervisningen. Detta inkluderar bra lärmiljöer, lärare med språklig och metodisk kompetens, samt scaffolding. Det som framstår som viktigast i studierna är att CLIL-undervisning är som mest effektiv när den hanteras som en meningsfull och integrerad del av det dagliga lärandet.

Även multimodala arbetssätt, såsom videobaserade lyssningsaktiviteter, visar studierna kan vara effektiva. Ljud och bild kombinerat ger elever visuellt stöd som faciliterar förståelsen och minskar den kognitiva belastningen. Vidare visar studierna att prosodisk högläsning samt explicit lärarmodellering kan förbättra elevernas språkliga slutledningsförmåga, vilket är avgörande för att kunna tolka och förstå budskap som ligger bortom det bokstavliga.

En av frågeställningarna som ligger i grund för syftet bakom denna kunskapsöversikt är vilka metoder som kan användas för att förbättra elevers hörförståelse inom engelskundervisningen i årskurs 4-6. Det viktigaste resultatet som framstod under kunskapsöversikten var hur avgörande långvarig och kontinuerlig exponering för metodisk undervisning är. Både CLIL och explicit undervisning gynnar eleverna mest då miljö och kontext möjliggör långvarig repeterande undervisning där eleverna får bygga sitt självförtroende genom inläring av lyssningsstrategier (Pérez Cañado & Lancaster 2017; Bulut & Ertem 2018).

Samtidigt så identifieras flera hinder som kan komplicera implementeringen av dessa strategier. Dessa kan kopplas till den andra frågeställningen: vilka hinder möter lärare när de arbetar med elevernas hörförståelse? Ett hinder som är återkommande är begränsad undervisningstid och låg språklig exponering. Detta gör långsiktig strategiträning besvärlig. Flera studier visar att både strategibaserad undervisning och CLIL kräver tid för att vara effektiva, vilket kan vara svårt att uppnå under begränsningen av ordinarie engelskundervisning. Detta verkar vara det mest framstående hindret. Elever behöver en stadig struktur och en möjlighet att bygga sin självsäkerhet under en längre period (Pladevall-Ballester & Vallbona 2016; Pladevall-Ballester 2016).

Ett annat väsentligt hinder är den lyssningsångest och bristande självförtroende som flertalet elever bär på. Resultaten visar att rädsla för att misslyckas och negativa attityder till lyssnande kan hämma både förståelse och deltagande. Detta ställer därför kvar på läraren att skapa en klassrumsmiljö som uppmuntrar ett synsätt som anser att misstag är en naturlig del av

lärandet. Vidare pekar forskning på att en lärares språkliga och didaktiska kompetens, samt tillgången till digitala resurser, påverkar möjligheten att implementera videobaserade och strateginriktade arbetsätt. Ångest och attityd är alltså båda betydande faktorer av lyssningsförståelse.

Sammanfattningsvis visar artiklarnas resultat att hörförståelse i årskurs 4-6 kan främjas genom explicit strategiträning och CLIL-undervisning, samt även multimodala arbetsätt. Samtidigt möter lärare flertalet hinder i form av affektiva faktorer, tidsbrist, samt varierande förutsättningar i undervisningskontext. För att övervinna dessa hinder krävs åtgärder såsom medveten planering, anpassningar efter elevgruppens eventuella behov och ett långsiktigt perspektiv på utbildningen och dess resultat. Fokus behövs även läggas på elevers

5.2 Styrkor och svagheter i fältet

En styrka i forskningen är det faktum att engelska är erkänt som världens primära språk. Nästan alla länder lär ut engelska i någon form i skolan, vilket skapar otaliga möjligheter för forskning. Antalet artiklar som behandlade engelska som ämne var nästan obegränsade. Det fanns otaligt många kvantitativa forskningar. Det fanns av den anledning ett brett urval av studier med fokus på statistik, samt relationer och skillnader mellan olika variabler. Det fanns ett antal longitudinella studier som gav insikt på hur olika strategier fungerade efter mer tid investerad.

Många studier undersöker specifika undervisningsformer, vilket gör resultaten direkt relevanta för dagens lärare. Forskningen ger indikationer på hur undervisningen kan utformas för att ge eleverna de bästa språkliga förutsättningarna.

Lärarperspektivet är bristande då flera studier fokuserar på elevernas resultat utan att djupgående undersöka lärarnas didaktiska kompetenser, samt deras förutsättningar. Det var en tydlig brist på kvalitativa forskningar, vilka hade haft möjligheten att belysa andra faktorer såsom socioekonomisk standard, genus och kultur. Även perspektiv som social och emotionell mognad hade varit nyttiga faktorer att inkludera.

Forskningen präglas även av den variation som finns i hur hörförståelse definieras och mäts. Olika testmetoder och strategier används, vilket påverkar studiernas reliabilitet, samt jämförbarhet. Eftersom större delen av studiernas urvalsgrupper var så små, begränsar det också studiernas reliabilitet. Slutligen är en central svaghet att förförståelse ofta behandlas som implicit snarare än explicit. I en klar majoritet av studier behandlas hörförståelse som ett delmoment, snarare än studiens fokus. Detta försvårar jämförelser mellan studier och begränsar möjligheten att dra informerade slutsatser.

5.3 Metoddiskussion

I början av min sökprocess så stötte jag på flertalet utmaningar. Detta var mestadels för att jag hade begränsad kunskap om effektiva sökmeter och relevanta databaser. Jag saknade också en grundläggande översikt vad gällande vilka sökord och söksträngar som kunde vara

relevanta för min specifika frågeställning. En brist på tydlig strategi slutade med sökningar som antingen gav otillräckligt eller för omfattande resultat.

För att strukturera upp arbetet noggrannare använde jag mig av de sex steg som beskrivs av Barajas, Forsberg och Wengström (2013). Dessa steg hjälpte mig med både primär strategi i sökandet samt säkerställa metodiken i kunskapsöversikten. Första steget var det steg som gav mig flest problem. Att få fram relevanta sökord var svårt och krävde mycket tid. Efter handledning fick jag till slut fram ett ämne som inte var för brett, där det fanns tillräckligt med forskning och som kändes relevant. Denna säkerställning förbättrade även min förmåga att hitta de sökord som både kunde avgränsa och bredda sökningen efter behov i de olika databaserna.

Under steg två, som handlar om att definiera filter i sökningen, modifierades inkluderingskriterierna ett fåtal gånger. Att genomföra sökningar i olika databaser, i steg 3, visade sig vara besvärligt eftersom jag inte var familjär med databaserna. PRIMO och ERIC vad de databaser som intuitivt var de mest användarvänliga och det var där alla de relevanta artiklarna hittades. Genom de filter som fanns tillgängliga samt de söksträngar jag utvecklade kunde artiklarnas relevans och validitet säkerställas. Trots detta reflekterar jag i efterhand att tidsbristen gjorde att mindre tid spenderades åt detta steg än vad som kanske hade behövts. Mer tid hade kunnat resultera i ett större urval, alternativt mer relevanta och fokuserade artiklar.

I steg 4 skulle manuella sökningar utföras, dock använde jag dem mer som komplettering snarare än ordentliga sökningar. Även detta steg borde ha använts mer flitigt, då de hade kunnat erbjuda artiklar som inte dykt upp under tidigare sökningar. I steg fem analyserade jag titlar och sammanfattning mer djupgående, vilket ledde till ett fåtal justeringar. En artikel byttes till exempel ut eftersom studien gjordes i ett primärt engelsktalande land med fokus på immigranter, något som inte passade in i denna kunskapsöversikt.

Jag övergick till steg 6 när de slutgiltiga tio artiklarna hade valts ut baserat på titlar och sammanfattningar. Nu granskades artiklarna mer ingående, genom granskning av detaljer såsom urval och metoder. I efterhand inser jag att hade en granskning av urval gjort tidigare i detalj hade kanske några artiklar med mer passande urval kunnat hittas i tid. En av artiklarna innehåller ett urval av elever i gymnasieklass i ett land där engelskundervisningen börjar i slutet av grundskolan. Nivån av elevernas kunskap i engelska passade in i kunskapsöversikten, dock var inte fallet det samma för elevernas mognad, vilket i efterhand borde tagits i åtanke.

Slutligen baserades kunskapsöversikten på två frågeställningar. En tredje frågeställning hade möjligtvis kunnat tillföra ytterligare kontext, djup och bredd till analysen. Detta kunde i sin tur ha utvecklat diskussionen och tillagt fler och mer varierande perspektiv.

Sammanfattningsvis har jag skapat en kunskapsöversikt som bör vara tydlig och transparent. Genom den sexstegsmodell som Barajas, Forsberg och Wengström (2013) beskriver har jag säkerställt att processen varit systematisk och vetenskapligt förankrad. Handledningen har varit ovärderlig och har förbättrat både min sökstrategi, samt gett mig ett mer hanterbart

ämne. Endast artiklar som var peer-reviewed användes, men inkluderings- och exkluderingskriterierna kunde varit snävare.

5.4 Förslag på vidare forskning

De svagheter som identifierats ligger i grund till förslag på vidare forskning. Det viktigaste förslaget är att arbeta med fler fördjupade kvalitativa studier. Dessa studier bör alternativt fokusera på lärarperspektivet eller elevperspektivet. Vidare forskning bör undersöka lärares didaktiska kompetenser, samt professionella förutsättningar. Fokus bör även läggas på undervisningsstrategier och hur de implementeras i klassrumsmiljön. Forskning med elevperspektivet som huvudfokus bör även inkludera faktorer såsom socioekonomisk standard, kultur och genus. En studie där elever mognad och dess influens över språkkompetens hade varit insiktsfullt.

Fler studier som tydligt definierar vad hörförståelse är, samt fokuserar på hörförståelse specifikt snarar än som en del av helheten behövs även för att belysa hörförståelse och dess betydelse. Det behövs även forskning med större och mer varierade urval då många studier bygger på små och relativt homogena urval.

Slutligen bör det påpekas att vad som behövs mest är kvalitativ forskning med tydligt fokus på endast hörförståelse och relevanta faktorer. Kvalitativa metoder såsom intervjuer, observationer och lärardagböcker skulle kunna belysa hur lärare planerar och genomför hörsel förståelseundervisning i praktiken. Detta perspektiv saknas i stor utsträckning.

Forskning som belyser hur olika faktorer samspelar med hörförståelse kan bidra till ökad förståelse av hur hörförståelsens utveckling kan främjas eller hämmas. Framtida studier skulle kunna forska om hur emotionell trygghet och mognad, samt en stabil klassrumsmiljö samarbetar med hörsel förståelse. Sammanfattningsvis så visar denna kunskapsöversikt att det finns ett tydligt behov av fortsatt forskning som specifikt fördjupar kunskapen av hörförståelse, samt med ett ökat fokus på lärar- och elevperspektiv.

5.5 Didaktiska implikationer

Framtida undervisning bör undvika att baseras på det antagandet som målar hörförståelse som en automatiskt utvecklande förmåga. Detta kan betyda att normerna för hur lärare lär ut hörförståelse bör ändras fundamentalt. Hörförståelse är inte en biprodukt, utan något som aktivt bör strävas mot. Hörförståelse bör därför också behandlas som en långvarig och ämnesövergripande inkludering inom undervisningen.

Hörförståelse bör även behandlas explicit, snarare än implicit. Om hörförståelsen förbättras i skolorna ökar detta även ämneskunskapen då eleverna kan assimilera mer kunskap. Tillräcklig stöttning, i form av scaffolding, bör göras tillgänglig för de elever som behöver det.

Undervisning som ignorerar affektiva faktorer, samt ensidig betoning på test där man använder hörförståelse främst som bedömningsverktyg bör båda undvikas. Elevers mående

och attityd bör hanteras som en viktig faktor i undervisningen och strategier specifikt för att uppmuntra lyssning och inläring bör utvecklas.

Slutligen bör skolläring erbjuda och rekommendera vidareutbildning inom CLIL-undervisning, scaffolding och explicit undervisning. Skolläringen bör även erbjuda fler resurser för anpassad undervisning för de elever som behöver den form av stöttning.

Sammanfattningsvis så kan en konsekvens bli en omstrukturering av hur engelskundervisningen hanteras i dagens skolor; mer fokus kan och bör läggas på hörförståelse och dess betydelse för elevers utveckling.

REFERENSER

Abbasian, R., Hadia, B. & Vaez-Dalili, M. (2020). Exploring the interplay between Iranian EFL learners' first language (L1) literacy resources and their performance on L2 receptive skills. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0059-5>

Acuña-González, A.E. & Díaz-Larenas, C.H. (2025). Use of video-based listening activities to improve students' listening comprehension. *HOW: A Colombian Journal for Teachers of English*, 32(1), 94-121. <https://doi.org/10.19183/how.32.1.818>

Anderssen, K.-L., Kritzinger, A. & Pottas, L. (2019). Auditory skills and listening comprehension in English second language learners in Grade 1. *South African Journal of Childhood Education*, 9(1), a600. <https://doi.org/10.4102/sajce.v9i1.600>

Bulut, B. & Ertem, İ.S. (2018). A think-aloud study: Listening comprehension strategies used by primary school students. *Journal of Education and Training Studies*, 6(5), 135–143. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i5.3050>

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur.

Hajer, M. & Meestringa, T. (2018). *Språkinriktad undervisning: en handbok*. Johanneshov: MTM.

Karakuş Tayşi, E. (2019). The effect of listening attitude and listening anxiety on listening comprehension: A regression model. *Universal Journal of Educational Research*, 7(2), 398–406. <https://doi.org/10.13189/ujer.219.070207>

Keskin, H.K., Ari, G. & Bastug, M. (2019). Role of prosodic reading in listening comprehension. *International Journal of English Linguistics*, 7(3), 59–72. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.7n.3p.59>

Maden, A. & Önal, A. (2020). Use of listening strategies in advertising: the case of middle school students. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*. Tillgänglig på: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1268828.pdf> (Hämtad: 23 januari 2026).

Nilholm, C. (2017). *Smart: ett sätt att genomföra forskningsöversikter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Pérez Cañado, M.L. & Lancaster, N.K. (2017). The effects of CLIL on oral comprehension and production: a longitudinal case study. *Language, Culture and Curriculum*, 30(3), 300–316. <https://doi.org/10.1080/07908318.2017.1338717>

Pladevall-Ballester, E. (2016). CLIL subject selection and young learners' listening and reading comprehension skills. *International Journal of Applied Linguistics*, 26(3), 343–368. <https://doi.org/10.1111/ijal.12079>

Pladevall-Ballester, E. & Vallbona, A. (2016). CLIL in minimal input contexts: A longitudinal study of primary school learners' receptive skills. *System*, 58, 51–63.
<https://doi.org/10.1016/j.system.2016.02.009>

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket (2022). *Kursplan – Engelska (Lgr22)*. Tillgänglig på:
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?url=907561864%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRENG01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f> (Hämtad: 23 januari 2026).

Skolverket (2024a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2024: andra upplagan*. Tillgänglig på: <https://www.skolverket.se/getFile?file=13074> (Hämtad: 23 januari 2026).

HÖGSKOLAN
I BORÅS